ГЛАСНИК
СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ

ГОД. LXVIII (нова серија) БЕОГРАД, СЕПТЕМБАР 2022. БРОЈ 46

130 година СКЗ

ПОЗИВ РЕДОВНИМ ЧЛАНОВИМА СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ

Управни одбор Српске књижевне задруге, на Седници од 31. маја 2022. године, донео је одлуку да се редовна, изборна и свечана 104. Скупштина Српске књижевне задруге одржи у среду, 5. октобра, 2022. године у Сали Одељења уметности, Библиотеке града Београда, Кнез Михаилова 56, на другом спрату, с почетком у 12 часова.

За ову Скупштину СКЗ, Управни одбор предлаже следећи

Дневни ред

Радни део Скупштине:

Конституисање Скупштине
Извештај Управног одбора
Извештај Надзорног одбора
Извештај о издавачкој делатности
Извештај Комисије за чланство

Изборни део Скупштине:

Избор нових чланова Управног одбора
Избор чланова Надзорног одбора

Свечани део Скупштине о 130. годишњици СКЗ:

Беседа о 130. годишњици Иве Андрића
Уручење повеља и захвалница СКЗ
Културно-уметнички програм

Секретар
Проф. др Милан Алексић, с. р.

Потпредседник
Проф. др Мило Ломпар, с. р.

САДРЖАЈ ОВОГ БРОЈА ГЛАСНИКА СКЗ

I Извештај Управног одбора о раду СКЗ од маја 2021. до септембра 2022. 1

II Извештај Надзорног одбора о раду између две скупштине СКЗ 4

III Извештај о издавачкој делатности – издања у 2021. и 2022. години 6

IV Награде издањима СКЗ 9

V Награда СКЗ за животно дело – Браниславу Бећовићу 10

VI Писмо члановима СКЗ за 2022. годину 11

VII Сећања: *Милорад Иванишевић* (1947–2022) 12

Александар Јовановић (1949–2021) 13

Радован Бели Марковић (1947–2022) 14

Дејан Вукићевић (1965–2022) 15

VIII Летопис СКЗ 2021–2022. 16

IX Послови и дани СКЗ – избор фотографија 2021/2022. 19

Редовни чланови могу, у просторијама СКЗ, добити на увид завршни рачун за 2021. годину, као и записнике Управног и Надзорног одбора између две скупштине.

Гласник Српске књижевне задруге излази повремено, као материјал за годишњу Скупштину, и шаље се бесплатно активним члановима.

Одговара за СКЗ Милан Алексић.

Уредио Драган Лакићевић.

Штампа *Терција* – Бор.

ISSN 1821-441X = Гласник Српске књижевне задруге COBISS.SR-ID 29959425

I

ИЗВЕШТАЈ УПРАВНОГ ОДБОРА О РАДУ СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ ОД МАЈА 2021. ДО СЕПТЕМБРА 2022.

Претходна, 103. редовна Скупштина Српске књижевне задруге одржана је 18. јуна 2021. године у Сали Коларчеве задужбине.

У периоду од претходне Скупштине, Управни одбор радио је у следећем саставу: академик Милован Данојлић – председник, проф. др Мило Ломпар – потпредседник, проф. др Милан Алексић – секретар, др Душко Бабић – управник, Драган Лакићевић – главни уредник, проф. др Дарко Танасковић, академик Василије Крестић, академик Матија Бећковић, др Рада Стојановић, Милија Михаиловић, др Славољуб Лукић, др Војислав Коштуница, Бранислав Бајовић, др Владимир Гречић, проф. др Миладин Шеварлић, дописни члан САНУ Мира Радојевић, проф. др Радивоје Микић, др Драган Хамовић, проф. др Иван Стевовић, Живорад Николић.

Надзорни одбор радио је у саставу: проф. др Милорад Иванишевић – председник (преминуо у августу 2022), мр Јован Чанак, Богољуб Алексић, Микан Тадић и Нина Новићевић.

Између две Скупштине, Управни одбор СКЗ одржао је шест седница, и то: 26. октобра 2021; потом. 25. јануара, 31. јануара, 29. марта, 31. маја и 13. септембра 2022. године.

На седницама је, по правилу, увек на почетку, усвајан записник са претходне седнице – ти записници – закључио је Управни одбор – остаће драгоцена грађа Архива СКЗ. У својим порукама из Француске, записнике је редовно похваљивао председник Милован Данојлић. Разматран је издавачки програм, пре свега садржај Кола, а потом пословање СКЗ у актуелном периоду, у које спадају и обавезна усвајања извештаја Централне пописне комисије о извршеном годишњем попису свих јединица (Магацина, Књижаре, Комисиона, Благајне и финансијских средстава) и извештаја о Завршном рачуну из претходне, 2021. године, где је констатовано да су пописи извршени по закону, а да је Завршни рачун показао резултате нешто повољније од резултата претходних година. За повољније резултате могло се закључити да долазе од већег ангажовања и иновација на плану продаје, потом маркетиншких и комерцијалних акција, средстава добијених на откупу књига из Министарства културе и на конкурсима за капитална издања, као и захваљујући донацијама које су се и ове године кретале углавном у истом кругу донатора и добротвора.

Седнице на којима се разматрају и усвајају извештаји Централне пописне комисије и Завршног рачуна одржавају се заједно са Надзорним одбором.

Управни одбор разматрао је и друга питања из свог делокруга рада, бавећи се питањима запослених, пословањем, укупним местом СКЗ у друштву и култури нашег времена.

На првој јануарској седници 2022, Управни одбор је продужио мандат главном уреднику Драгану Лакићевићу на још две године, на основу Одлуке о измени Правила СКЗ, донете на Скупштини од 18. јуна 2021. године.

Председник СКЗ, академик Милован Данојлић писмено је замолио Управни одбор да га („из субјективних и објективних разлога“) разреши дужности коју је обављао претходних десет година. Управни одбор усвојио је његову оставку на седници од 13. септембра 2022, уз напомену да Задруга дугује велику захвалност славном писцу и преводиоцу на труду и залагању. Одлучено је да новог председника СКЗ изабере Управни одбор после избора нових чланова УО на 104. Скупштини.

На седницама Управног одбора, у претходном периоду, говорило се о предлозима програма и активности за обележавање 130. годишњице Српске књижевне задруге. У том смислу, Управни одбор се сагласио с предлогом да се, поводом округле годишњице, затражи пријем код Председника Републике Србије, због упознавања врха државе с материјалним положајем и укупним статусом ове установе од посебног значаја за српску књигу и културу.

Управни одбор је редовно обавештаван о програмима за обележавање јубилеја – одржаним на Косову и Метохији, потом у Бањалуци, Суботици, Краљеву и Врању, као и о плану за Задругине програме у Новом Саду, Бару и Подгорици у другој половини 2022. године. Покушава се и организовање представљања СКЗ у ближем иностранству – Бечу и Загребу.

На свим књигама у 2022. години стоји традиционална напомена: „Штампано о 130. годишњици Српске књижевне задруге у Београду 2022. године“.

Јубиларно Коло ове године садржи повећан број књига, међу којима је и *Библиографија СКЗ 2003–2022*. коју је израдио пок. др Дејан Вукићевић, а довршила гђа Гордана Ђилас. У јубиларним колима штампају се по традицији (од стогодишњице, 1992), нове књиге савремених домаћих писаца и научника, по позиву. Поред две књиге прозе (Емир Кустурица, *Видиш ли да не видим*, и Драган Хамовића, *Род ораха*) и две песничке књиге (Братислав Милановић, *Плава медуза* и Мирослав Цера Михаиловић, *Друга памет*), у Колу ће се наћи и три нова научна дела угледних професора: Александра Ломе, Ненада Николића и Жарка Петковића. У плану је и зборник са научног скупа „Плаво Коло као огледало развоја српске књижевности и језика“, одржаног у СКЗ 23. јуна 2022. године.

У едицијама изван Кола налази се такође добар број нових и поновљених наслова, међу којима су и нова дела савремених писаца и преводилаца, са новим, први пут преведеним делима из античке културе. Године 2022. Задруга је довршила велики издавачки пројекат: *Сабрана дела Гроздане Олујић* у 14 књига. У најбољим верзијама, са стручним поговорима, библиографијама и напоменама, овај комплет је у последњих неколико година реализовао Задругин Уређивачки одбор, уз несебичну помоћ сина наше списатељице, проф. др Александра Лешића.

Ближећи се 130. годишњици и остварујући свестране контакте са школама Србије, СКЗ је у претходном периоду наставила и интензивирала акције као што су „Повратак читању и ћирилици“ претежно са основним, и „Бескрајно плаво Коло“, претежно са средњим школама. Сарадња са школама анимирала је многе младе читаоце да упознају Српску књижевну задругу, а школама су понуђена Задругина издања за школске награде и библиотеке. У тим акцијама, посебну помоћ СКЗ добија од Фондације Хилдергард Хили Кеслер – Хановер, којом руководи др Љиљана Вернер, изванредан члан и добротвор СКЗ.

Од осталих добротвора, СКЗ је посебну пажњу посветила истрајном пријатељу и сараднику, дугогодишњем члану Управног одбора и добротвору Браниславу Бањовићу, чије предузеће *Транспортшпед* већ три деценије помаже издања СКЗ. Бањовићу је, одлуком Управног одбора од 16. јуна 2021, додељено највише признање: *Награда Српске књижевне задруге за животно дело*.

Између две Скупштине, преминули су значајни Задругини часници и аутори. Преминуо је дугогодишњи члан и председник Надзорног одбора, проф. др Милорад Иванишевић, затим, некадашњи секретар СКЗ, угледни професор Учитељског факултета др Александар Јовановић, вишеструки аутор и некадашњи члан Управног одбора Радован Бели Марковић, аутор др Дејан Вукићевић. Са своје стране, СКЗ је на пригодне начине обележавала имена и дела преминулих часника и пријатеља. Посебну пажњу добио је, о својој стогодишњици, песник Душан Радовић – скупом под насловом „Страница о Душану Радовићу“, на којем је учествовало преко двадесет писаца, професора и научника. Такође, 24. јуна 2021. одржана је у СКЗ научна конференција с темом „Идентитетске промене: српски језик и књижевност у доба транзиције“ уз учешће петнаестак професора, научника и истраживача ове области... У традицију је ушао и „Видовдански рецитал“ који се сваког јуна одржава у спомен песника и заслужног часника СКЗ Слободана Ракитића. Овог јуна били су то и Задругини песници Васко Попа и Душан Радовић. Итд. Реализацију ових, обимом мањих или већих програма, са сарадницима и учесницима (писцима, критичарима, професорима, глумцима) реализују главни уредник, управник и проф. Милош Ковачевић, председник Одбора за српски језик СКЗ. Тиме се афирмише сазнање да СКЗ није обично издавачко предузеће, већ установа са издавачком и научно-истраживачком делатношћу.

Са научног скупа о књижевном делу Јована Радуловића добили смо зборник, реализован са часописом *Узданица* и Факултетом педагошких наука из Јагодине.

У претходном периоду одржаване су и мале али делотворне активности у Књижари СКЗ, сусрети са ауторима, двапут „Ноћ поезије“ са учествовањем Задругиних песника и глумаца-пријатеља СКЗ.

Обележавајући 110. годишњицу рођења академика Војислава Ђурића, некадашњег председника Српске књижевне задруге, СКЗ је склопила уговор са наследником ауторских права проф. Ђурића, његовог сина Милорада (дугогодишњег главног уредника СКЗ) и његове супруге Љубице Милетић (ауторке СКЗ) г. Зораном Милетићем – о уступању ауторских права ово троје пријатеља и аутора нашој установи, под насловом „Легат Ђурића“. Први плод ове сарадње било је поновљено издање у дивот-опреми знамените књиге

Веселина Чајкановића *Миш и релиīија у Срба*, приредио Војислав Ђурић.

Управни одбор редовно је извештаван о предлозима за измену или допуну Правила СКЗ, као и о питањима чланства и чланских улога у новим законским околностима. Констатовано је да се у протеклој години и број чланова и приход од чланства увећао у односу на претходне године.

Министарство културе и информисања Републике Србије наставило је и у 2022. години са помагањем СКЗ – скромним но драгоценим средствима за суфинансирање трошкова и издатака, као и са суфинансирањем три предложена издања. Министарство просвете и науке, пак, према својим правилима, није прихватило суфинансирање два предложена наслова (књиге др Весне Тријић, настале из докторског рада о односу књижевног дела Бранимира Шћепановића и Данила Киша, и капиталног дела пок. проф. др Ђорђија Вуковића, *Срūска ūоезија и чулни свеш*). Те наслове СКЗ ће понудити за суфинансирање Министарству културе на наредном конкурсу.

Управни одбор СКЗ, на седницама и појединачно, и у овом периоду давао је корисне савете о пословању и сугестије о новим издањима, могућим покровитељима, донаторима, поготово о идејама за оглашавање рада и издања СКЗ и за обележавање значајне годишњице наше установе.

Средства јавног информисања спорадично су обавештавала о многим активностима СКЗ, нарочито о издањима и ауторима. У томе су предњачиле *Вечерње новосши* (Драган Богутовић и Бранислав Ђорђевић) и, знатно мање, *Полишика* (Марина Вулићевић). Радиотелевизија Србије пратила је овај рад систематичније него у претходном периоду. У томе су се посебно истакле уреднице и сараднице: Марија Миљевић, Сандра Милићевић, Наталија Синановић и Војка Пајкић. Према својим могућностима, пратила нас је и Радио-телевизија Републике Српске (Теодора Врањеш). На Радио Београду релативно често помињало се име Српске књижевне задруге (Соња Миловановић, Драгана Ковачевић, Рајко Милошевић, Ранко Стојиловић).

Уūравни одбор Срūске књижевне задруīе

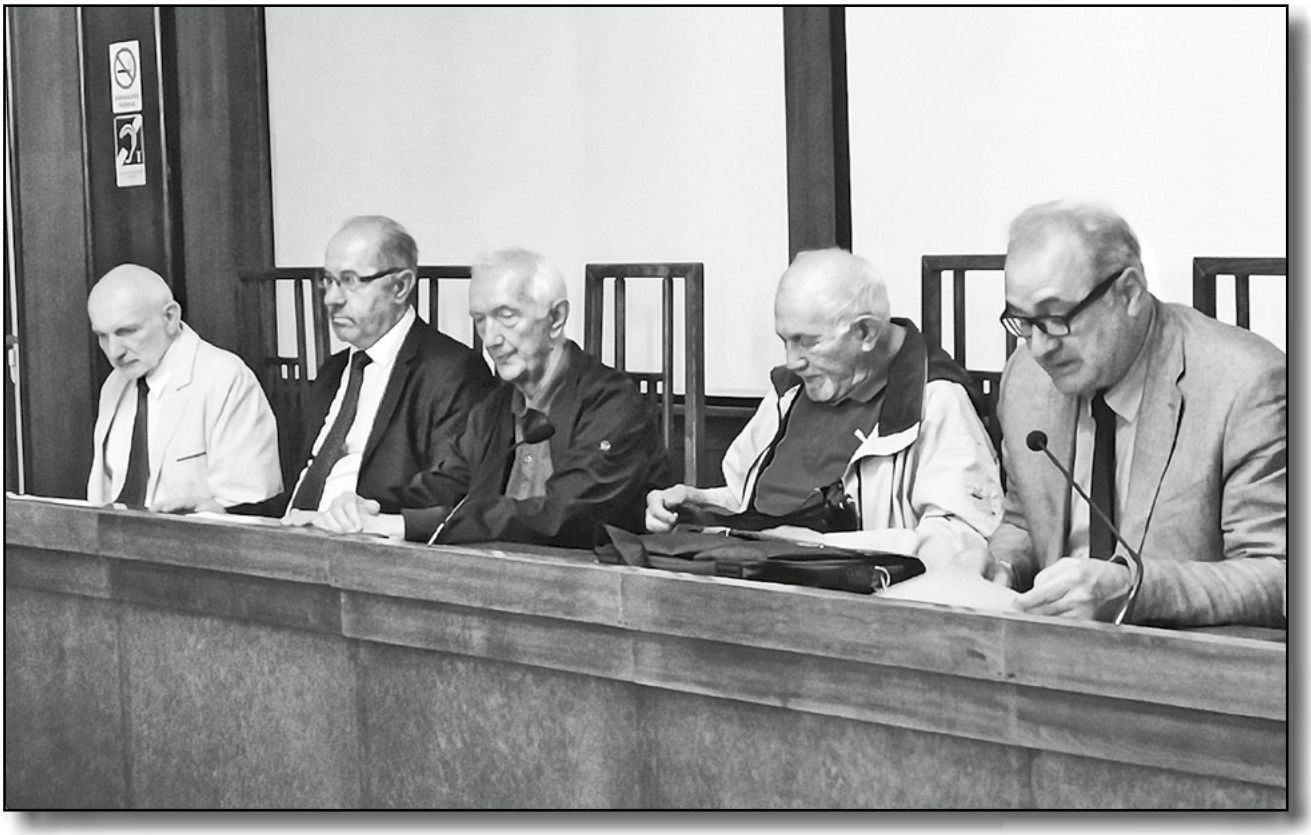

Скуūшшина 2021 – Д. Лакићевић, Д. Бабић, М. Иванишевић, М. Данојлић, М. Ломūар

II

ИЗВЕШТАЈ НАДЗОРНОГ ОДБОРА О РАДУ ИЗМЕЂУ ДВЕ СКУПШТИНЕ (јун 2021 – септембар 2022)

Анализа финансијског и материјалног пословања Српске књижевне задруге у периоду јануар – децембар 2021. године

Пословање Српске књижевне задруге у 2021. години анализирано је на основу података презентованих у прописаним обрасцима Биланс стања и Биланс успеха на дан 31. 12. 2021. године, у којима су најзначајније позиције имовине, капитала, обавеза, прихода и расхода представљене у следећим износима:

Имовина

у хиљадама динара

	31. 12. 2021.	***31. 12. 2020.***
Грађевински објекти, опрема и друга стална имовина (неотписана вредност)	107.251	106.999
Залихе по цени коштања	67.771	64.247
Краткорочна потраживања и пласмани	639	507
Готовина, готовински еквиваленти и АВР	5.264	7.309
Укупно имовина:	**180.925**	**179.062**

Обавезе и капитал

у хиљадама динара

	31. 12. 2021.	***31. 12. 2020.***
Улози добротвора и други капитал СКЗ	157.888	157.888
Резерве	4.156	4.156
Нераспоређени добитак	12.973	12.579
Одложене пореске обавезе	445	431
Краткорочне обавезе	5.463	4.008
Укупно обавезе и капитал:	**180.925**	**179.062**

Приходи

у хиљадама динара

	2021.	***2020.***
Пословни приходи	25.851	21.956
Финансијски приходи	2	3
Остали приходи	2	620
Приходи од вредносног усклађивања имовине	–	–
Укупно	**25.855**	**22.579**

Расходи

у хиљадама динара

	2021.	***2020.***
Пословни расходи	25.204	22.159
Финансијски расходи	5	16
Остали расходи	67	56
Расходи обезвређења имовине	52	4
Укупно	**25.328**	**22.235**

Позитивна разлика између прихода (25.855 хиљада динара) и расхода (22.235 хиљада динара) у износу од 527 хиљада динара представља добитак СКЗ за период јануар – децембар 2021. године. Порески расход по основу пореза на добит износи 133 хиљада динара, тако да **нето добитак периода износи 394 хиљаде динара**. Претходне године нето добитак је износио 285 хиљада динара, дакле добитак је повећан у односу на претходну годину за 109 хиљада динара.

Анализа рентабилности

Будући да су пословни приходи (25.851 хиљада динара) већи од пословних расхода (25.204 хиљада динара) за 647 хиљада динара, може се констатовати да је Задруга у 2021. години пословала рентабилно, односно на сваких 100 динара пословних прихода остварен је пословни добитак од 2,5 динара. У претходној години овај показатељ је био негативан, иако је остварен позитиван укупни нето резултат, пословни расходи су у незнатном износу били већи од пословних прихода, односно стопа пословног губитка је била 0,9%, према томе, у 2021. години остварен је позитиван помак у пословању.

Стопа нето добитка (нето добитак / укупни приходи) износи 1,52%, што значи да на сваких 100 динара прихода Задрузи остаје 1,52 динара. За претходну годину стопа нето добитка износила је 1.26%.

Принос на уложени капитал (нето добитак / капитал увећан за обавезе) износи 0,24% што значи да на сваких 100 динара ангажованог капитала СКЗ оствари 0,24 динара нето добитка. За претходну годину овај показатељ је имао вредност 0,17%, а његова повољна вредност била би она која је изнад стопе по којој се могу добити кредити на финансијском тржишту.

Пореско оптерећење које представља однос нето добитка и добитка пре опорезивања је 74,76%, што значи да на сваких 100 динара добитка после опорезивања Задрузи остаје 74,89 динара. У претходној години овај показатељ је износио 83%.

Показатељи финансијске ефективности

Коефицијент економичности (остварени приходи / извршени расходи) износи 1,02 што значи да је на уложених 100 динара остварен приход од 1,02 динар. У претходном периоду овај показатељ такође износио је 1,02.

Учешће пословних прихода у укупном приходу је 99,98%. У претходном периоду овај показатељ је износио 97,24%. Са друге стране, пословни расходи представљају 99,51% укупних расхода, што значи да је пословање било у складу са добрим домаћинским пословањем и да су расходи који немају карактер пословних расхода елиминисани, готово да не постоје. У претходном периоду овај показатељ је такође имао високу вредност и износио је 99,61%.

Степен задужености (укупне обавезе / укупна имовина) износи 3.26%, тако да Задруга 96,74% својих средстава финансира из сопствених извора. Претходне године степен задужености је износио 2,47%.

Ликвидност

Општи рацио ликвидности (обртна средства / краткорочне обавезе) је 13,48 што значи да је сваки динар краткорочних обавеза покривен са 13,48 динара обртних средстава. У претходној години овај показатељ је износио 17,98. Општи рацио ликвидности, и поред тога што има силазни тренд, указује на значајно учешће залиха у обртним средствима Задруге (пожељна мера за овај показатељ је 1,5 до 2).

Ригорозни рацио ликвидности (обртна средства умањена за залихе / краткорочне обавезе) износи 1,08 што упућује на то да су краткорочне обавезе покривене готовином и потраживањима. У претходној години овај показатељ је имао вредност 1,95. Пожељне мере за овај коефицијент су од 0,7 до 1, према томе у погледу могућности измиривања текућих обавеза Задругине предиспозиције су задовољавајуће.

Надзорни одбор СКЗ констатује да су финансијски извештаји презентовани за 2021. годину састављени у складу са актуелном законском и професионалном регулативом. Приказани подаци у вези са пословањем СКЗ указују на обезбеђивање сталности пословања, уз значајне напоре и рестриктивни однос према расходима. Уз уважавање чињенице да је СКЗ превасходно усмерена на очување културе српског народа, а не на остваривање профита, као и уз уважавање општих околности у вези са пословањем укључујући последице још увек актуелне пандемије КОВИД 19 затим, присуство комерцијалних издања, и опште околности у друштву, финансијско пословање у 2021. години може се сматрати задовољавајућим, јер одражава сврсисходну употребу расположивих средстава, односно добро домаћинско пословање којим је омогућено остваривање основних циљева Задруге.

У погледу пословања у 2022. години, на основу прелиминарних података за првих осам месеци, може да се закључи да су приходи повећани у односу на упоредни период претходне године за око 40%, расходи повећани за око 15%, односно остварен је позитиван резултат, док је у претходној години за исти период резултат био негативан. У вези са финансијским положајем, такође на бази прелиминарних података, може да се закључи да је износ готовине на истом нивоу као на почетку 2022. године, затим да су потраживања повећана око 1,7 пута у односу на почетак године, и да су обавезе смањене за око 20%. Наведени подаци указују да је у првих осам месеци пословања у 2022. настављен позитиван тренд пословања и ако околности дозволе да се он настави може се очекивати задовољавајући финансијски положај.

У Београду, 7. 9. 2022. године

Надзорни одбор

III

ИЗВЕШТАЈ О ИЗДАВАЧКОЈ ДЕЛАТНОСТИ

2021.

113. РЕДОВНО КОЛО

Плутарх
О СОКРАТОВОМ ГЕНИЈУ – О СУЈЕВЕРЈУ
Филозофске расправе
Превод, предговор, напомене Ноел Путник

КЊИГА О МИРОСЛАВЉЕВОМ ЈЕВАНЂЕЉУ
Студије и огледи
Избор Иван Стевовић, редактор Виктор Савић
Уредио Драган Лакићевић

Тихомир Р. Ђорђевић
ПРИРОДА У ВЕРОВАЊУ И ПРЕДАЊУ НАШЕГА НАРОДА, књига I и II
Етнографске студије
Избор и предговор Бранко Златковић

Душан Костић
ИЗАБРАНЕ ПЈЕСМЕ
Избор Драган Лакићевић
Предговор Радивоје Микић

Митрополит Амфилохије
ПЛАМЕН БОЖЕСТВЕНИ У НИШТАВОМ ХРАМУ
Одабрани текстови
Избор и предговор Микоња Кнежевић

Весна Капор
НЕБО, ТАКО ДУБОКО
Роман/новела
Предговор Ана Гвозденовић

АТЛАС

Петар Сарић
КЛОБУК, роман

Дејан Вукићевић
ПРИВАТНА АНТОЛОГИЈА, изабране приче
Поговор Владимир Јагличић

Здравко Миовчић
ДНЕВНА ДОЗА НОСТАЛГИЈЕ, песме
Поговор Ранко Поповић

Јованка Стојчиновић Николић
СУНЦЕ ПОД ЈЕЗИКОМ, песме
Поговор Душко Певуља

МАЛА БИБЛИОТЕКА СКЗ

Јован Попов
ПОЈМОВИ, ПЕРИОДИ, ПОЛЕМИКЕ, огледи и студије

Драган Хамовић
ДВЕ ХИЉАДЕ ДВАДЕСЕТА, песме

Коста Косовац
ЏЕМПЕРИ ЗА КАМЕЊЕ, песме

Драган Драгојловић
САМ НАСУПРОТ СЕБЕ, песме

Слободан Јовић
ИСУСОВ ТРН, песме

Данило Јокановић
НЕНАПИСАНЕ ПРИЧЕ

Љубица Стевановић
АЈДАНОВАЧКА ЧЕСМА, роман/новела

Слободанка Митровић
БЕЛОСВЕТСКИ БОЛ, песме

САБРАНА ДЕЛА ГРОЗДАНЕ ОЛУЈИЋ (10–12)

САБРАНЕ БАЈКЕ, књига 1, и књига 2
Приредила и поговор Зорана Опачић

ЗВЕЗДАНЕ ЛУТАЛИЦЕ – БИЛИ СУ ДЕЦА КАО И ТИ
Проза и публицистика за децу
Приредиле Јелена Панић Мараш и Зорана Опачић

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

Слободан Антонић
МОЋ И ПОСЛУШНОСТ
огледи и студије

Александра Жежељ Коцић
ЗБИРКА ЛЕПТИРОВА
Огледи из англоамеричке књижевности

Александар М. Ђурић
ПРИЧЕ У ОГЛЕДАЛУ

Ђура Даничић
БИБЛИЈСКЕ ПРИЧЕ ЗА МЛАДЕ

Ивана Брлић Мажуранић
ШКОЛА И ПРАЗНИЦИ
Приче

Милан М. Јањушевић
СЕЋАЊА ИЗ МОГА ЖИВОТА
Мемоари и успомене
Приредила Невенка Јањушевић Јосифовић

ДЕСАНКИНА БИБЛИОТЕКА
Са Ваљевском гимназијом

Алекса Вилић
У НОЋИ КАДА ЈЕ ЦРВЕНИ МЕСЕЦ ПЛАКАО
(Награда Омладинског конкурса)

2022.

114. ЈУБИЛАРНО КОЛО

Драган Хамовић
РОД ОРАХА
Роман/новела

Емир Кустурица
ВИДИШ ЛИ ДА НЕ ВИДИМ
Документарни роман

Братислав Р. Милановић
ПЛАВА МЕДУЗА, песме

Жарко Петковић
КРАТКА ИСТОРИЈА АНТИЧКОГ СВЕТА

Мирослав Цера Михаиловић
ДРУГА ПАМЕТ, песме

Ненад Николић
БРАНКО, РОМАНТИЧАРСКИ ПЕСНИК
Студија

Александар Лома
И НА НЕБУ И НА ЗЕМЉИ
О коренима српске и словенске усмене епике

ПЛАВЕ ОЧИ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ
Зборник радова о Колу СКЗ (1892–2022)

Дејан Вукићевић
БИБЛИОГРАФИЈА СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ 2003–2022.
Приредила Гордана Ђилас

ПОНОВЉЕНА ИЗДАЊА КОЛА СКЗ У ДИВОТ-ОПРЕМИ

Душан Радовић
ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ
Избор и предговор Мирослав Максимовић

МАЛА БИБЛИОТЕКА СКЗ

Милован Данојлић
ИСПОВЕСТ НА ТРГУ, песме

Бранислав Матић
БЛАГОСЛОВИ, песме
Поговор Драган Лакићевић

Владан Живаљевић
КОЛЕВКА, песме

Алек Вукадиновић
ПЕСМЕ ЉУБАВИ И ТУГЕ

АТЛАС

Миливој Анђелковић
СРПСКИ САФАРИ
Приповетке
Поговор Срба Игњатовић

Славица Гароња
СЕЛЕНА или приче из зелене кутије

САБРАНА ДЕЛА ГРОЗДАНЕ ОЛУЈИЋ (13–14)

БУБНА ОПНА, радио и друге драме
Приредио и поговор Миливоје Млађеновић

О ПУТЕВИМА КОЈИМА ПРОТИЧЕ ПРИЧА
Књижевно дело Гроздане Олујић
Приредио и поговор Страхиња Полић

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

МИСЛИ СВЕТИХ ПО СВЕТОМ ЈУСТИНУ ЋЕЛИЈСКОМ
Приредио Драган Лакићевић

Матија Бећковић
НАЈНАЈНИЈА, поема

Горан Шаула
ГРОБ ДАВИДОВ, роман

Плаут
ХВАЛИСАВИ ВОЈНИК
Превод, предговор, тумачења Горан Видовић

Дион из Прусе
О ПОЈМУ БОЖАНСТВА
Превод и предговор Челица Миловановић

Бранко Радичевић
ПЕСМЕ
Јубиларно издање
Избор и приређивање Ненад Николић

ДЕСАНКИНА БИБЛИОТЕКА
Са Ваљевском гимназијом

Константин Филиповић
ПЕСМЕ
(Награда Омладинског конкурса)

IV

НАГРАДЕ ИЗДАЊИМА СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ

Петар Сарић
КЛОБУК
Награда „Бора Станковић“
Награда „Григорије Божовић“
Награда „Светозар Ћоровић“

Весна Капор
НЕБО, ТАКО ДУБОКО
Награда „Меша Селимовић“

Слободан Јовић
ИСУСОВ ТРН
„Јефимијин вез“

Јован Попов
ПОЈМОВИ, ПЕРИОДИ, ПОЛЕМИКЕ
Награда „Николај Тимченко“

Милутин Мићовић
ЛУЧЕ У ТАМИ ЦРНЕ ГОРЕ
„Мирослављево Јеванђеље“

Коста Косовац
ЏЕМПЕРИ ЗА КАМЕЊЕ
„Матићев шал“

V

НАГРАДА СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ ЗА ЖИВОТНО ДЕЛО – БРАНИСЛАВУ БАЋОВИЋУ

Матија Бећковић

ХВАЛА – СКУПА И СВЕТА РЕЧ

Кажу да има народа који немају реч хвала. Негде сам прочитао да је такав случај и са једним од наших суседа.

Код нас Срба то је скупа и света реч. Захваљујемо се на свему Богу и људима. Кажемо и велико хвала и много хвала и незаборавно хвала и хвала до неба и високо хвала. И хвала од срца и братско хвала и хвала, хвала.

Па ипак као да се нисмо умели захвалити онима добротворима и задужбинарима који су нас највише задужили. А добротвори и задужбинари као да то нису ни тражили ни очекивали и тиме нас још више задуживали. Тако су нас поучавали да оно што су учинили нама, не узвраћамо њима, него другима који се нађу у нашем положају и тако ћемо се најлепше захвалити и најбоље одужити и њима. Отуда најмање и знамо о задужбинарима, а највише о њиховим задужбинама. У прошлом веку те две речи биле су забрањене, а задужбине својој нацији – национализоване.

Да не пропустимо да и у овој прилици поновимо никад довољно понављану истину да је човек онолико богат колико даје другима. То је и највеће богатство Бранислава Бећовића.

Бранислав име брани од славе и брани славу Бећовића којима не треба хвале.

Српска књижевна задруга се овим признањем поклонила његовом животу и делу, као једном од оних на које се ослонила у најтежим временима.

На многаја, многаја лета!

У Српској књижевној задрузи,
на уручењу Награде Браниславу Бећовићу,
16. децембра 2021.

VI

ПИСМО ЧЛАНОВИМА СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ

Поштовани пријатељи,

Навршило се 130 година откако су наши велики претходници, у пролеће 1892. године, у згради Српске краљевске академије, потписали *Правила* – први акт о оснивању и раду Српске књижевне задруге. Већ тада се знало да ће то бити установа, а не обично издавачко предузеће, као што је и сада. Да и Ви то знате, већ сте толико година потврдили својом сарадњом са старом Задругом.

Ове године, Задругино Коло је јубиларно. По традицији. чине га нове књиге савремених писаца и научника – по позиву Комисије за Коло, од седам чланова. Ево њихових наслова:

Драган Хамовић
РОД ОРАХА, роман/новела
Рецензенти: Мило Ломпар и Радивоје Микић

Емир Кустурица
ВИДИШ ЛИ ДА НЕ ВИДИМ, документарни роман
Рецензент Мило Ломпар

Братислав Милановић
ПЛАВА МЕДУЗА, песме
Рецензент Радивоје Микић

Жарко Петковић
КРАТКА ИСТОРИЈА АНТИЧКОГ СВЕТА
Рецензенти: Борис Пендељ и Ифигенија Радуловић

Мирослав Цера Михаиловић
ДРУГА ПАМЕТ, песме
Рецензент Милован Данојлић

Ненад Николић
БРАНКО, РОМАНТИЧАРСКИ ПЕСНИК, студија
Рецензент Радивоје Микић

Александар Лома
И НА НЕБУ И НА ЗЕМЉИ
О коренима српске и словенске усмене епике
Рецензент Виктор Савић

ПЛАВЕ ОЧИ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ
Зборник радова о Колу СКЗ (1892–2022)
Рецензент Драган Лакићевић

Дејан Вукићевић
БИБЛИОГРАФИЈА СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ 2003–2022.
Приредила Гордана Ђилас
Рецензент Јелена Панић Мараш

И у другим едицијама појавио се добар број нових и занимљивих издања СКЗ. Можете их пронаћи на сајту СКЗ.

До краја 2022. године можете уплатити члански улога за 2022. годину и по повлашћеној цени добити 114. Коло. Био би то и допринос пословном резултату СКЗ на крају ове тешке пословне године.

Уплатом чланског улога за 2023. годину омогућавате излазак новог Кола, тј. континуитет у раду СКЗ у 131. години нашег постојања.

Годишњи члански улози остаће и у идућој години непромењени: за појединце (физичка лица) 4.200 динара, а за правна (школе, библиотеке, установе, предузећа) годишњи члански улог износи 5.200 динара и представља претплату за Коло 2022.

Тзв. мала чланарина износи 10 евра у динарској противвредности (1.300 дин) и члану омогућава попуст од 30% на сва издања СКЗ.

Све врсте чланских улога омогућавају члану попуст од 30% на издања СКЗ, чланску књижицу СКЗ, учешће на Скупштини, тј. Гласник СКЗ.

Молимо досадашње чланове да обнове своје чланство, ажурирају књижице и обавесте СКЗ о променама адресе, телефона или мејла. Због повезивања стажа у СКЗ, као и могућности гласања на Скупштини (Члан 26. Правила СКЗ) може се уплатити и члански улог за претходне године.

Позивамо чланове-претплатнике за 2022. годину да подигну своје књиге из 114. Кола.

Молимо Вас да помогнете у афирмацији и ширењу чланства СКЗ.

Учланите једног свог пријатеља у СКЗ.

Молимо Вас да нам јавите промену своје актуелне адресе, мејла или броја телефона.

Управа
Септембар 2022. *Српске књижевне задруге*

VII

СЕЋАЊА

Председник Надзорног одбора СКЗ проф. др Милорад Иванишевић (1947–2022)

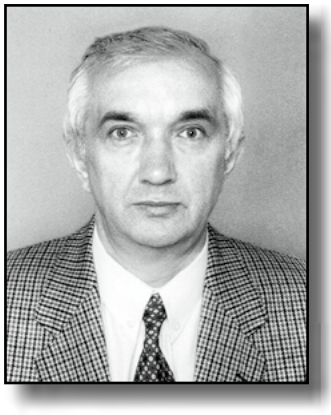

Професор Милорад Иванишевић рођен је 1947. године у месту Рудопоље у Лици. Основну школу завршио је у Кљајићеву, гимназију у Сомбору, факултет, магистарске и докторске студије, на Економском факултету у Београду, где је и радио и био пензионисан у звању редовног професора.

Иако су цифре, финансијско пословање, рацио анализа и други методи анализе пословања биле његов избор и животни позив, не мање су му били битни и други методи комуникације засновани на моралним и етичким мерилима, која су у најранијем детињству непоколебљиво и јасно израњала из личког крша, а касније се дорађивала и брусила у бачкој равници. Академски приступ предмету „Пословне финансије“ код њега је био оживотворен и употпуњен практичним вештинама стеченим у оквиру радног искуства на месту руководиоца финансија у великом пољопривредном систему, који је у практичном смислу могао бити добра основа за проверу научених формула рацио бројева, успостављање трендова, управљање финансијама и усмеравање сигурним корацима ка новим изазовима, постизања успеха у стицању академских звања и преношења знања и искуства на странице бројних научних радова и књига и на генерације и генерације студената на Економском факултету у Београду, где је био шеф Катедре за рачуноводство и пословне финансије, Војној академији у Београду, Економском факултету у Српском Сарајеву, затим Подгорици, Бања Луци, Нишу као и учествовањем на великом броју међународних научних скупова. Поред тога, био је члан Савета Народне банке Србије и члан редакције бројних часописа.

Такође је вишедеценијским ангажовањем у професионалној рачуноводственој асоцијацији доприносио приближавању теорије и праксе и практичној примени научних постулата, чиме су унапређиване и теорија и пракса.

У свести бројних људи који су имали прилику да сарађују с њим остаће упамћен као човек од кога се могло учити о образовању, о финансијама, рачуноводству, а понајвише о етици и човечности. Основне асоцијације на помен његовог имена су професионални интегритет, објективност, независност, одмереност, честитост и господствен приступ у изворном значењу ових речи.

Нека му је вечна слава и хвала!

Рада Стојановић

СЛУЖБА КЊИЖЕВНОСТИ И КУЛТУРИ
Александар Јовановић (1949–2021)

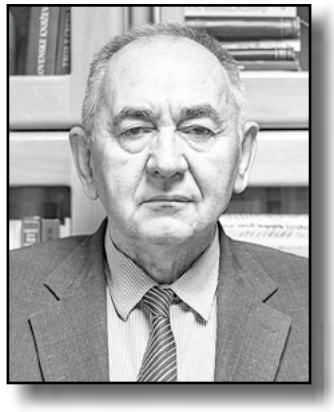

Последња страница живота Александра Јовановића (Ратари код Смедеревске Паланке, 1949 – Београд, 2021) тако се нагло и неочекивано заклопила да су сви из његовог окружења застали у чуду и, макар на тренутак, учинило им се да је насилно отргнут из живота управо онај проучавалац српске књижевности који је у свему славио баш живот и принцип активног односа. После студија српске књижевности и језика на Филолошком факултету Универзитета у Београду, Александар Јовановић је, готово истовремено, ушао у оба подручја којима је остао веран до краја живота: педагошки рад и проучавање српске књижевности, нарочито књижевности 20. века. Наставничка пракса, стицана од београдских гимназија до Учитељског факултета, уверила га је у немерљив значај књижевности као наставног садржаја, једнако као што му је указала и на значај начина преношења знања о књижевним делима. Чим је добио прилику замолио је тада најугледније високошколске професоре да, свако из свог угла и свако према свом искуству, изложе методолошке основе за добру наставу књижевности. Тако је настао зборник „Како предавати књижевност“ (1984) и данас једини те врсте и тог значаја у нашој средини.

Огласивши се најпре у периодици, у часопису „Књижевност“ 70-их година, уз подршку Светлане Велмар-Јанковић, Александар Јовановић је ушао и на подручје књижевнокритичког и књижевно-научног рада и у годинама и деценијама које су уследиле афирмисао се као један од оних проучавалаца српске књижевности који је, ослањајући се и на књижевно-теоријска сазнања и на најбоље међу својим савременицима, учитељима и пријатељима (Драгиша Живковић, Никола Милошевић, Светозар Петровић, Новица Петковић, Ђорђије Вуковић), изградио сопствени приступ. За тај приступ могло би се рећи да подразумева потребу да се књижевни текст посматра као уметничка творевина, али творевина која нема дубљи смисао изван везе са културом у којој је настала и оним егзистенцијалним хоризонтом у коме сваки човек тражи одговоре на најважнија питања сопственог постојања. То је био разлог због ког је Александар Јовановић био склон да своју пажњу поклони само делима која га, како је говорио, „грејy“, која имају шта да му кажу.

Очигледно наслућујући сенку смрти, Александар Јовановић је током 2019. и 2020. године објавио репрезентативне изборе својих радова о српској поезији и прози (*О историји, сећањима и самоћи* и *О светлости старијој од несреће*) и тако их придодао својим књигама *Облаци у души*, *Песници и преци, Поезија српског неосимболизма, Стваралоци и Створитељ* и *Стих и памћење*, књигама у којима се, углавном, бавио оним током српске поезије који има симболистичке корене. Пошто сваки аутентични тумач књижевности има свог изабраног песника, није другачије ни код Александра Јовановића, само што је он имао двојицу: Ивана В. Лалића и Милосава Тешића. О Тешићу је написао засебну књигу, књига о Ивану В. Лалићу је остала неостварена жеља. Али оно што је стигао да напише показује да је Александар Јовановић био тумач српске књижевности који следи ону линију која од Богдана Поповића иде ка нашим савременицима. А на Богдана Поповића подсећа Јовановићева потреба и да пажљиво расклапа књижевни текст, ред-по-ред, и да читаоцу омогући да саму анализу проверава. Та потреба је разлог што је Јовановић увек уз своју анализу смештао и текст песме о којој пише. То је могао да ради само критичар сигуран у себе. А таквих тумача књижевности је увек било мало и према њима се мери шта је тумачење књижевности и шта оно доноси једној култури.

Радивоје Микић

ЗАПИС О РАДОВАНУ БЕЛОМ МАРКОВИЋУ
Радован Бели Марковић (1947–2022)

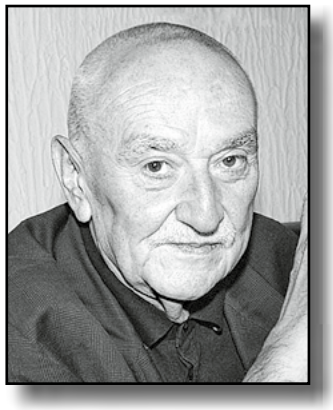

На почетку ове године, на само Богојављење, српска култура је остала без једне велике фигуре, без приповедача и романсијера Радована Белог Марковића, писца који се, годинама и деценијама, оглашавао из, како је преудешен у књижевног јунака, „мнимог литерату Р. Б. Марковића“, писао, час „клетог“ а час „цвилежног“ Лајковца, Лајковца који је, сасвим сигурно, баш захваљујући Радовану Белом Марковићу, најмања варош која је стекла тако важно место у српској култури. Рођен 10. октобра 1947. године у оближњим Ћелијама, Радован Бели Марковић је после основне учио оне школе (техничка струка) које никако нису могле водити ка књижевности. И зато се за Радована Белог Марковића може рећи да је од оних писаца у чијем формирању значајног удела није могла имати школа већ само лична читалачка прегнућа, лични напор да се дође до сазнања о томе шта је књижевност и како се до списатељске вештине стиже. И то је разлог што је овај писац био и несустали читалац, како књижевне периодике, тако и књига свих врста, особито речника и, старински речено, природословних дела. Због тога се може рећи је Радован Бели Марковић као књижевна појава још један самоук, још један писац који је сам дошао и до великих писаца 20. века (Т. Ман, Џ. Џојс) и до, мимо сваке споља видљиве поетичке логике, наших великих писаца епохе реализма, у распону од завичајног Милована Глишића до особито драгог Стевана Сремца, писца који се кретао кроз неколико инспиративних зона (Банат, Београд, Ниш), а коме је Радован Бели Марковић, у више наврата, исказао велико поштовање, преузимајући од њега поједине јунаке и мотиве. (...)

Захваљујући Радовану Белом Марковићу се у Лајковац одлазило као на неку свечаност (Светлана Велмар-Јанковић је, примера ради, баш у Лајковцу, уместо књижевне вечери, добила мали симпозијум о свом делу, најављен на платну изнад главне варошке улице). А онда кад више није морао да ради ништа осим онога што је сам желео и у чему је видео и неку врсту почасти, Радован Бели Марковић је прихватио, како је сам, користећи се монашким речником, у белешкама уз своје књиге, говорио неколико „послушања“: био је, у два мандата, члан Управног одбора Задужбине Иве Андрића, члан Управног одбора СКЗ, члан Управног одбора Народне библиотеке Србије. А могао се срести и на многим местима на којима се догађа баш оно што је важно, а или измиче јавној пажњи или постаје сведочанство о томе колико брзо заборављамо важне људе српске културе (у такве догађаје, ван сваке сумње, спада откривање спомен – плоче на згради у улици Светога Саве у којој је живео Стеван Раичковић, откривање на које многи од којих се то очекивало нису дошли, али је дошао Радован Бели Марковић, који је, и мимо тога, за Високог Стевана српске поезије увек имао лепу реч).

И кад је средином седамдесетих година прошлог века дошао тренутак да се и сам објави као писац, Радован Бели Марковић је за своја књижевна послушања изабрао приповетку и роман, књижевне врсте које су имале доминантно место у српској књижевности 19. и 20. века, место које су стекле захваљујући и томе што су сви велики прозни писци, од Јакова Игњатовића до Иве Андрића, били и веома важни приповедачи и романсијери без којих је српски роман тешко замислити. Ако се изузме тек по који пригодни текст, посвећен неком од уистину драгих савременика, и по која беседа за неку од оних прилика које се као обавеза радо примају (беседа на Вуковом сабору у Тршићу), може се рећи да је Радован Бели Марковић посвећенички остао веран уметности приповедања. (...)

(одломци) *Радивоје Микић*

ДЕЧАК ИЗ ВЕЧНЕ БИБЛИОТЕКЕ
Дејан Вукићевић (1965–2022)

„Рај сам одувек замишљао као својеврсну библиотеку“ (Борхес) писало је, лепим словима ћирилице, на неком картону-плакату, у канцеларији Дејана Вукићевића. Његова канцеларија, пак, налазила се у Народној библиотеци Србије, у којој је Дејан радио – „водио“ Фонд старе, ретке и минијатурне књиге.

Рођен у Краљеву, 1965, умро овог јуна, сахрањен на Видовдан у Конареву код Матарушке Бање, био је највише писац, прозаист, а радио као библиотекар, библиограф, уредник. У пословима Народне библиотеке обављао многе дужности. Уређивао *Гласник НБС*.

Магистрирао на Филолошком факултету, са библиографијом часописа „Дело“ (1954–1992). Та књига има 857 страна. Зналац библиографије, коме ништа није могло промаћи, био је зналац књиге и свега око писаца и издања – на њега се заиста могло ослонити, и у њега се поуздати.

Докторирао на „Завичајним фондовима“. За научни и библиотечки рад добио је најугледније награде: „Стојан Новаковић“, „Марија Илић Агапова“, „Јанко Шафарик“, „Дејан Медаковић“. Награде је примао као и све друге дужности – није се њима хвалио и гордио.

Као прозаист, огласио се са четири књиге прича: *Короша*, *Алеја бизарних кипова*, *Омама*, *Нокаш и месо*, као и са два кратка романа: *Бодило* и *Церебрум*. Круну његовог књижевног рада представља избор приповедака под насловом *Приваша аншолоија*, у едицији Атлас Српске књижевне задруге, неколико месеци пре изненадне и кобне болести. У том избору показао се као одличан приповедач, мајстор, чаробњак необичних тема и приповедачких решења. Поговор му је написао песник Владимир Јагличић.

Дејанове приче имају поезије онолико колико проза може да је прими. А његова реалистичност има онолико фантастике колико гротеска може да је садржи. Прва и последња прича су о мајци. Био је изразито писмен и прецизан – књига *Приваша аншолоија* нема, чини се, ни једну словну грешку.

У савременој српској прози, његово приповедање било је у сенци. Били су мали тиражи, издања с минимумом публицитета који у наше доба омогућује припадност – политичка или поетичка, или каква друга. Дејан је био само свој.

Израдио је библиографије многих српских писаца, затим *Библиографију срских речника*, *Библиографију срских енциклопедија и лексикона*, *Библиографију прилога у краљевачкој књижевној периодици*.

Почетком ове године радио је *Библиографију Српске књижевне задруге 2003–2022*. Остало му је још да унесе нове наслове, штампане о 130. годишњици СКЗ... Са болесничке постеље оставио је аманет колегиници Гордани Ђилас – да његову књигу доврши за јубиларно Коло.

Молим се да га Господ распореди у Библиотеку – има он још доста вечног посла за српску књигу.

Д. Л.

VIII

ЛЕТОПИС СКЗ
ЈУН 2021 – СЕПТЕМБАР 2022.

СКЗ, 27. мај 2021 – представљање књиге: Драган Драгојловић, САМ НАСУПРОТ СЕБЕ. Учесници: Аутор, Душко Бабић, глумац Алекса Радојловић.

СКЗ, 3. јун – представљање књиге: Јован Попов, ПОЈМОВИ, ПЕРИОДИ, ПОЛЕМИКЕ. Учесници: Аутор и Бојан Јовић.

СКЗ, 1. јул – представљање још две књиге из *Сабраних дела* Гроздане Олујић, ТОЧАК ВРЕМЕНА и ПИСЦИ О СЕБИ. Учесници: Александар Јовановић, Зорана Опачић, Валентина Хамовић. Присуствује Александар Лешић, син Гроздане Олујић.

СКЗ, 8. јул – представљање књиге: Матија Бећковић, ПОЕМАТ О ВЕЉУ. Учесници: Аутор и Радивоје Микић.

КЊИЖАРА СКЗ, 15. јул – Ноћ песника. Учесници: Матија Бећковић, Милосав Тешић, Злата Коцић, Гојко Ђого, Мирко Магарашевић, Данило Јокановић, Бранислав Матић, Братислав Милановић, Зоран Радисављевић, Драган Хамовић, Коста Косовац, Драган Лакићевић, Душко Бабић, Гордана Боранијашевић, Драган Марковић, Милан Михајловић. Глумица Јелена Иванишевић Мила чита поезију недавно преминулих песника: Митрополита Амфилохија, Манојла Гавриловића, Љубице Милетић, Драгана Колунџије, Владимира Јагличића.

СКЗ, 18. јун – представљање књиге: Саша Соколов, ИЗМЕЂУ ПСА И ВУКА. Учесници: преводилац Злата Коцић, Јелена Кусовац, глумац Никола Угриновић.

СКЗ, 24. јун – Научна конференција ИДЕНТИТЕТСКЕ ПРОМЕНЕ: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ У ДОБА ТРАНЗИЦИЈЕ. Учесници: Зоран Аврамовић, Радивоје Микић, Александар Јовановић, Душко Бабић, Бошко Сувајџић, Младен Шукало, Ненад Николић, Јован Пејчић, Милош Ковачевић, Александар Милановић, Вељко Брборић, Рајна Драгићевић, Михаило Шћепановић, Илијана Чутура.

СКЗ, 9. септембар – представљање књиге: Весна Капор, НЕБО, ТАКО ДУБОКО. Учесници: Ауторка, Мило Ломпар, глумица Јована Стевић.

СКЗ, 16. септембар – МАНОЈЛЕ ГАВРИЛОВИЋ – сећање на песника. Учесници: Миломир Гавриловић, песников син, Драган Лакићевић, глумац Никола Угриновић, песникови пријатељи.

СКЗ, 23. септембар – БЕСКРАЈНО ПЛАВО КОЛО – додела награда на литерарном конкурсу за ученике. Жири: Душко Бабић, Валентина Вукмировић Стефановић, Катарина Пантовић. Учесници: ученици основних и средњих школа Београда, Ваљева, Сремских Карловаца, Шапца, Косовске Каменице.

СКЗ, 30. септембар – представљање књиге: Љубица Стевановић, АЈДАНОВАЧКА ЧЕСМА. Учесници: Ауторка, Милица Јевтимијевић Лилић, Милутин Лујо Данојлић, глумица Злата Нуманагић.

СКЗ, 21. октобар – представљање књиге: Дејан Вукићевић, ПРИВАТНА АНТОЛОГИЈА. Учесници Аутор, Весна Капор, глумица Јана Саламадић.

СКЗ, 28. октобар – представљање књиге: Јованка Стојчиновић Николић, СУНЦЕ ПОД ЈЕЗИКОМ. Учесници: Ауторка, Душко Бабић, глумица Јелена Мила.

СКЗ, 4. новембар – представљање књиге: Благоје Баковић, РУКОПИС. Учесници: Аутор, Јован Пејчић, глумица Ана Марија Серда.

СКЗ, 25. новембар – представљање књиге: Слободан Јовић, ИСУСОВ ТРН. Учесници: Аутор, Драган Лакићевић, глумица Јана Саламадић.

БИБЛИОТЕКА „СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ“, КРАЉЕВО, 25. новембар – Предавања о 130. годишњици СКЗ. Учесници: Бранко Златковић, Душко Бабић, Драган Лакићевић.

СКЗ, 2. децембар – представљање књиге: Милутин Мићовић, ЛУЧЕ У ТАМИ ЦРНЕ ГОРЕ. Учесници: Аутор, Веселин Матовић, Драган Лакићевић, глумица Јана Саламадић.

СКЗ, 9. децембар – представљање књиге: Слободанка Митровић, БЕЛОСВЕТСКИ БОЛ. Учесници: Ауторка, Јован Пејчић, глумица Јана Саламадић.

СКЗ, 16. децембар – НАГРАДА СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ Браниславу Бећовићу. Учесници:

Добитник, Матија Бећковић, Милан Алексић, етно-певачица Александра Ђорђевић, глумци: Јана Саламадић и Лазар Тешић.

СКЗ, 3. март 2022. – представљање КЊИГЕ О МИРОСЛАВЉЕВОМ ЈЕВАНЂЕЉУ. Учесници: Иван Стевовић, Виктор Савић, глумица Јана Саламадић.

ПРЕДСЕДНИШТВО РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, Сретење, 15. фебруар – Председник Републике Србије Александар Вучић одликовао је Сретењским орденом Српску књижевну задругу, о 130. години постојања и рада. Орден је примио управник СКЗ др Душко Бабић.

СКЗ, 4. март – представљање књиге: Веселин Чајкановић, МИТ И РЕЛИГИЈА У СРБА – приредио Војислав Ђурић, и омаж Ђурићима: Војиславу и Милораду и Љубици Милетић – Легат Ђурића. Реферат о проф. Војиславу Ђурићу Драган Лакићевић. Глумица Јана Саламадић. Присутна родбина Ђурића.

СКЗ, 17. март – представљање књиге: Плутарх, О СОКРАТОВОМ ДЕМОНУ * О СУЈЕВЕРЈУ. Учесници: Ноел Путник, Милосав К. Вешовић, глумица Јана Саламадић.

УЧИТЕЉСКИ ФАКУЛТЕТ ЛЕПОСАВИЋ, 21. март – са Институтом за српску културу Приштина – представљање Српске књижевне задруге: историјат, издавачки програми, начин организовања и рада, о 130. годишњици. Учесници: Марија Јевтимијевић Михајловић, Бранислав Матић, Душко Бабић, Драган Лакићевић.

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА, КОСОВСКА МИТРОВИЦА, 22. март – представљање Српске књижевне задруге: историјат, издавачки програми, начин организовања и рада, о 130. годишњици. Учесници: Марија Јевтимијевић Михајловић, Бранислав Матић, Душко Бабић, Драган Лакићевић. Упис нових чланова СКЗ. Књижевна академија – песници-гости и песници Косова и Метохије: Милан Михајловић, Живојин Ракочевић, Зоран Недељковић, Невена Милосављевић и други.

СКЗ, 24. март – представљање књиге: Александар М. Ђурић, ПРИЧЕ У ОГЛЕДАЛУ. Учесници: Аутор, Бранка Марковић, глумица Јана Саламадић.

СКЗ, 31. март – представљање књиге: Душан Костић, ИЗАБРАНЕ ПЈЕСМЕ. Учесници: Радивоје Микић, глумица Јана Саламадић. Присуствују ћерке песника.

СКЗ, 14. април – представљање књиге: Марија Јефтимијевић Михајловић, МИТ(О)ПОЕТИКА РОМАНА ПЕТРА САРИЋА, издавач Институт за српску културу Лепосавић. Учесници: Ауторка, Јован Делић, глумица Јана Саламадић.

ВЕЛИКА САЛА БАНСКОГ ДВОРА, БАЊАЛУКА, 15. април – вече Матије Бећковића и Српске књижевне задруге – обележавање 130. годишњице. Учесници: Матија Бећковић, Драган Лакићевић, Душко Бабић. Домаћин Душко Певуља. Присутан покровитељ програма, градоначелник Бањалуке Драшко Станивуковић.

СКЗ, 21. април – представљање књиге: Милош Ковачевић, СРПСКИ СТИЛИСТИЧАРИ. Учесници: Аутор, Радивоје Микић, Илијана Чутура, глумица Јана Саламадић.

КАМЕРНА САЛА ПОЗОРИШТА „БОРА СТАНКОВИЋ“, ВРАЊЕ, 22. април – представљање књига Св. Јустина Поповића Ћелијског у издањима СКЗ: ОН МЕЂУ ЊИМА и МИСЛИ СВЕТОГ ЈУСТИНА ЋЕЛИЈСКОГ. Учесници: Мило Ломпар и Драган Лакићевић. Домаћин: Мирослав Цера Михајловић. Присутан Преосв. Епископ Пахомије.

СКЗ, 28. април – СТРАНИЦА О ДУШАНУ РАДОВИЋУ – скуп посвећен 100. годишњици песниковог рођења. Учесници: Милован Данојлић, Матија Бећковић, Љубивоје Ршумовић, Милан Алексић, Душко Бабић, Радивоје Бојичић, Никола Вујчић, Валентина Вукмировић Стефановић, Александра Жежељ Коцић, Милица Кецојевић, Милош Ковачевић, Мирослав Максимовић, Бранислава Марковић, Бранислав Матић, Зорана Опачић, Јелена Панић Мараш, Марко Паовица, Маја Стокин, Валентина Хамовић, Зорица Хаџић. Глумци: Јана Саламадић и Никола Угриновић.

СКЗ, 6. мај – ЂУРЂЕВДАН, Слава Српске књижевне задруге. Служба: Отац Миле Милијанчевић и Отац Милорад Средојевић.

КОСАНЧИЋЕВ ВЕНАЦ, 11. мај – додела награде „Меша Селимовић“ Весни Капор, за књигу *Небо, тако дубоко*. Учесници: Даница Андрејевић, Душко Бабић, Милорад Вучелић, глумица Јана Саламадић.

СКЗ, 12. мај – представљање зборника ДЕЛО ЈОВАНА РАДУЛОВИЋА, са научног скупа посвећеног Задругином писцу. Издање *Узданице* из Јагодине и СКЗ. Учесници: Илијана Чутура, Душан Иванић, Милош Ковачевић, глумица Јана Саламадић. Присутан Немања Радуловић, Јованов син.

СКЗ, 19. мај – представљање књиге: Емир Кустурица, ВИДИШ ЛИ ДА НЕ ВИДИМ. Учесници: Аутор, Матија Бећковић, Мило Ломпар, глумица Јана Саламадић.

СКЗ, 26. мај – представљање књиге: Константин Филиповић, ПЕСМЕ. Учесници: Аутор, ученици и професори Ваљевске гимназије, глумица Јана Саламадић.

СМОТРА СТВАРАЛАШТВА „ЧИТАЛИЋИ“ – АЛЕКСИНАЦ, 28. и 29. мај – програм посвећен 130. годишњици и издањима СКЗ. Учесници: Бранко Златковић и Душко Бабић.

СКЗ, 2. јун – представљање књиге: Тихомир Р. Ђорђевић, ПРИРОДА У ВЕРОВАЊУ И ПРЕДАЊУ НАШЕГА НАРОДА 1 – 2. Учесници: Бранко Златковић, Драган Лакићевић, глумица Јана Саламадић.

ЈАВНА УСТАНОВА ЗАХУМЉЕ, НИКШИЋ 7. јун – сећање на песника Ранка Јововића. Учесници: Будимир Дубак, Веселин Матовић, Драган Лакићевић. Домаћин програма Милица Бакрач.

СКЗ, 9. јун – представљање књиге: Јован Б. Маркуш, ЦРНА ГОРА КРОЗ ИСТОРИЈСКА ДОКУМЕНТА – Народ, језик, црква, држава. Издање Матице српске, друштва чланова у Црној Гори. Учесници: Драго Перовић, Душан Крцуновић, Драган Лакићевић, глумица Јана Саламадић.

СТУДЕНТСКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР БЕОГРАД, 15. јун – представљање књиге: Емир Кустурица, ВИДИШ ЛИ ДА НЕ ВИДИМ. Учесници: Аутор, Матија Бећковић, Мило Ломпар, Желидраг Никчевић. Модератор Весна Капор.

СКЗ, 16. јун – ВИДОВДАНСКИ РЕЦИТАЛ – успомени Слободана Ракитића. Учесници: Отац Милорад Средојевић (молитва), Бранислав Матић (реферат о песнику), глумци: Јована Стевић, Јана Саламадић, Ана Марија Серда, Никола Угриновић.

ЉУБОСТИЊА, 17. јун – додела награде „Јефимијин вез“ Слободану Јовићу, за књигу *Исусов трн*. Учесници: Аутор, Јован Пејчић и Никола Маринковић.

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ, 22. јун – три предавања: ЧЛАНОВИ САНУ – АУТОРИ СКЗ, поводом 130. годишњице СКЗ. Поздравна реч: Владимир Костић, председник САНУ и Мило Ломпар, потпредседник СКЗ. Предавачи: Славенко Терзић, Радивоје Микић, Александар Петровић.

СКЗ, 23. јун – Научни скуп: ПЛАВО КОЛО КАО ОГЛЕДАЛО РАЗВОЈА СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ И ЈЕЗИКА – поводом 130. годишњице СКЗ. Поздравна реч Драган Лакићевић. Учесници: Мило Ломпар, Милан Алексић, Милица Кецојевић, Бранко Златковић, Татјана Јовићевић, Радивоје Микић, Предраг Петровић, Катарина Фуртула, Валентина Питулић, Настасја Перић, Марија Јефтимијевић Михаиловић, Душко Певуља, Лидија Томић, Славко Петаковић, Миланка Бабић, Рајна Драгићевић, Александар Милановић, Соња Миловановић, Виктор Савић, Милош Ковачевић, Душко Бабић.

СКЗ, Видовдан – представљање новог броја часописа НОВА ЗОРА. Учесници: уредници и аутори часописа. Уводна реч Милош Ковачевић. Текстове чита Никола Угриновић.

СКЗ – Књижара, Видовдан – представљање и потписивање књиге: Милован Данојлић, ИСПОВЕСТ НА ТРГУ. Учесници: Аутор, Душко Бабић, глумац Никола Угриновић.

СКЗ, 30. јун – представљање књига: Драган Хамовић, РОД ОРАХА (роман/новела, 2022); ДВЕ ХИЉАДЕ ДВАДЕСЕТА (песме, 2021). Учесници: Аутор, Радивоје Микић, Драган Лакићевић.

СТУДЕНТСКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР, Београд, 4. јул – Вече двојице Задругиних песника: Драган Марковић и Слободан Јовић. Учесници: Аутори, Никола Маринковић и Јана Алексић. Модератор Весна Капор.

СКЗ, 7. јул – представљање књиге: Бранислав Матић, БЛАГОСЛОВИ. Учесници: Аутор, Јован Пејчић, Маја Стокин, глумица Јана Саламадић.

СКЗ, 14. јул – КОМЕМОРАЦИЈА ДЕЈАНУ ВУКИЋЕВИЋУ. Учесници: Јован Делић, Драган Лакићевић, глумица Јана Саламадић. Присутни чланови породице Задругиног писца и његове колеге из Народне библиотеке Србије.

СКЗ, 21. јул – представљање књиге: Данило Јоканович, НЕНАПИСАНЕ ПРИЧЕ. Учесници: Аутор, Марија Радић, Миливоје Пајовић, глумица Јана Саламадић.

СКЗ, 30. август – саопштење и уручење прве НАГРАДЕ „ГРОЗДАНА ОЛУЈИЋ“, у организацији Фондације „Гроздана Олујић“. Учесници: Зорана Опачић, Предраг Петровић, добитница Ана Марија Грбић. Присутан Александар Лешић, син, са члановима породице Гроздане Олујић.

СКЗ, 1. септембар – представљање књиге: Братислав Милановић, ПЛАВА МЕДУЗА. Учесници: Аутор, Радивоје Микић, глумица Јана Саламадић.

СКЗ, 8. септембар – представљање 13. и 14. књиге *Сабраних дела* Гроздане Олујић: БУБНА ОПНА, драме и О ПУТЕВИМА КОЈИМА ПРОТИЧЕ ПРИЧА – огледи. Учествују: Зорана Опачић, Страхиња Полић и глумице Јана Саламадић и Наталија Жугић. Присутан Александар Лешић.

Програме СКЗ на београдским трибинама редовно су подржавале и пратиле уједне школе: Земунска гимназија (професор књижевности Валентина Вукмировић Стефановић), Десета гимназија (Кристина Павловић Рајић), Карловачка гимназија (Маја Стокин), Ваљевска гимназија (Милена Милисављевић), Филолошка гимназија (Лела Росић) са својим ученицима.

IX

ПОСЛОВИ И ДАНИ – ИЗБОР ФОТОГРАФИЈА

Захвалница СКЗ – М. Данојлић, В. Вукосављевић

В. Савић, И. Стевовић

Ђурђевдан – Слава СКЗ

О делу Ј. Радуловића – Д. Иванић, Н. Радуловић

СКЗ у САНУ

Видиш ли да не видим – *М. Ломпар, Е. Кустурица, М. Бећковић*

Видовдански рецитал – Б. Матић, М. Средојевић

Научни скуп о Колу – М. Кецојевић

Страница о Д. Радовићу – М. Паовица, Љ. Ршум, М. Радовић, М. Бећковић

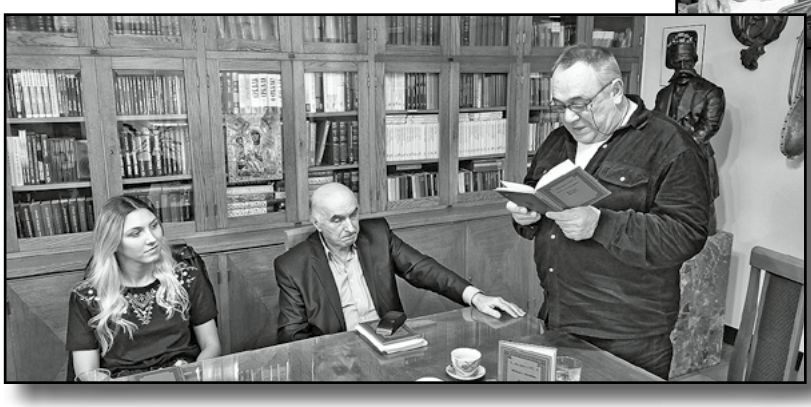

Ј. Саламадић, Р. Микић, Б. Милановић

ПИСМО НИКОМЕ

На висинама, где је свеже
И светло и чисто и широко,
Бораве моје мисли, а овде
Доле, где ове речи пишем,
Окужен ваздух груди стеже,
Одмора нема будно око.
Спутан живим и тешко дишем,
Све ме је мање, све сам ниже,
Све је мрачније и све теже.
А у мени, ко рањен соко,
Мелодија се једна диже
О висинама, где је свеже
И светло и чисто и широко.

То вам пишем, да се зна, ево,
Да сам бедно умирућ пево.

(1940)

Иво Андрић **(1892–1975)**

ПОКРОВИТИЉИ И ПРИЈАТЕЉИ СКЗ 2021/2022.

МИНИСТАРСТВО ЗА КУЛТУРУ И ИНФОРМИСАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ГРАД БЕОГРАД • ГРАДОНАЧЕЛНИК ЗОРАН РАДОЈИЧИЋ
БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ • Јоргованка Табаковић

МАНАСТИР ОСТРОГ • МИТРОПОЛИТ ЦРНОГОРСКО-ПРИМОРСКИ ЈОАНИКИЈЕ

ЦЕНТАР ЗА СРПСКУ КУЛТУРУ – БАЊАЛУКА

ФОНДАЦИЈА „ГРОЗДАНА ОЛУЈИЋ“

ФОНДАЦИЈА „ХИЛДЕРГАРД – ХИЛИ КЕСЛЕР“, ХАНОВЕР • др Љиљана Вернер

ФОНДАЦИЈА „САЊА МИЛЕНКОВИЋ“

ПРОФ. ДР АЛЕКСАНДАР ПОПОВИЋ

ЗОРАН МИЛЕТИЋ

СРПСКО КУЛТУРНО ДРУШТВО „СЛОВО ЉУБВЕ“ – БАР • Велимир Мијовић

ТРАНСПОРТШПЕД • Бранислав Бећовић

ТЕЛЕКОМ СРБИЈА

ПРИВРЕДНИ САВЕТНИК • Ратомир Ћировић

ПАНТЕЛИЈА ДУДИЋ

ВЕРА ПЕРИЋ

МИОДРАГ МИЛОЈКОВИЋ МИША (САД)

Дела веће књижевне вредности упознала сам преко Српске књижевне задруге. Још памтим с каквим је поштовањем изговарано код нас да се нека књига појавила у њеним плавим корицама, које су биле залога да све што је између њих могу и деца читати.

Десанка Максимовић

(Ахмет Хромаџић, *Југословенски дечји писци о себи,*
Младо поколење, Београд, 1966)